

XXIV Olimpiada Znajomości Afryki – III etap

15 kwietnia 2026 r.

GRATULACJE!!!

Pierwszy i drugi etap Olimpiady przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu w trzecim, finałowym już etapie XXIV Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 zróżnicowanych tematycznie pytań. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi, **prawidłowa może być jedna, dwie lub trzy odpowiedzi**. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, które uznasz za prawidłowe, i zakreśleniu odpowiadających im liter A, B lub C **w arkuszu odpowiedzi**. Jeśli się pomylisz i zakreślisz niewłaściwą swoim zdaniem odpowiedź – otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem.

Za każdą pełną poprawną odpowiedź (czyli wskazanie wszystkich prawidłowych odpowiedzi na dane pytanie) przyznawany jest jeden punkt. Brak odpowiedzi, odpowiedź błędna lub częściowo poprawna nie są punktowane. Maksymalna liczba punktów możliwa do uzyskania w teście to 70 punktów. **Na rozwiązanie całego testu masz 90 minut (1,5 godziny)**.

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką! **POWODZENIA!**

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

1. [ILI] W XI w. w Afryce Zachodniej islam przyjęły królestwa: a) **Gao**; b) **Takruru**; c) **Kanemu**.
2. [ILI] Państwem, które jako pierwsze przyjęło islam w Afryce tropikalnej było: a) **Gao**; b) Takruru; c) Kanemu.
3. [ILI] Nazwa Sofali odnosi się do wybrzeża dzisiejszego państwa: a) Kenia; b) Tanzania; c) **Mozambik**.
4. [ILI] Współczesna Salomonowi władczyni Saby miała na imię: a) **Makeda**; b) Saba; c) Zera.
5. [DA] Grobowiec z Namoratunga (350 p.n.e.) związany jest z: a) **Kuszytami**; b) ludami Bantu; c) ludem Tekrur
6. [DSA] Engaruka to: a) święta góra w północnej Tanzanii; b) **opuszczony system ruin w Tanzanii**; c) port w starożytnym królestwie Aksum.
7. [DSA] Kultura Nok, której przedstawiciele słynęli z wyrobu figurek z terakoty, dominowała: a) **na wyżynach Nigerii**; b) w górach Atlas; c) na pustyni Kalahari.
8. [DSA] Almorawidzi podbili Imperium Ghany w roku: a) **1076 n.e.**; b) 985 p.n.e.; c) 1295 n.e.
9. [G24] Obecna nazwa Suazi to: a) **Eswatini**; b) Lesotho; c) Zimbabwe.
10. [G24] Maputo jest stolicą: a) Angoli; b) **Mozambiku**; c) Namibii.
11. [KH] Przywódca rewolucji na Zanzibarze (1964) nazywał się: a) Idi Amin; b) **Abeid Karume**; c) Julius Nyerere.
12. (KH) Partia przywódcy rewolucji na Zanzibarze to: a) **Afro-Shirazi Party**; b) Zanzibar Nationalist Party; c) Zanzibar Party.
13. [MHW] Umar al.-Baszir był przywódcą: a) Somalii; b) **Sudanu**; c) Sudanu Południowego.
14. [MHW] W wojnie o autonomię/niepodległość po stronie Sudanu Południowego walczył/li: a) **John Garang**; b) **Riek Machar**; c) Umar al.-Baszir.
15. [MHW] Referendum niepodległościowe w Sudanie Południowym zostało przeprowadzone w roku: a) 2005; b) **2011**; c) 2016.
16. [MZL] Afrowie mieszkali na terenach dzisiejszego/dzisiejszej: a) Egiptu; b) Etiopii; c) **Tunezji**.
17. [MZL] Starożytne miasto Tinis leżało na obszarze a) **Górnego Egiptu**; b) Dolnego Egiptu; c) Nubii.
18. [MZL] Dżandżawidzi to określenie: a) arabskiej dynastii; b) **bojówek arabskich**; c) muzułmańskiej sekty religijnej.
19. [MZL] Dżamal ad Din al Afghani był: a) kedywem; b) **Irańczykiem**; c) **egipskim działaczem politycznym**.
20. [MZL] Ahmad Urabi był: a) **dysydentem**; b) kedywem; c) **oficerem**.
21. [MZL] Imię/przydomek Bula Matari otrzymał: a) David Livingstone; b) **Henry Stanley**; c) Richard Burton.
22. [MZL] Zatoka Angra Pequena jest położona w Afryce: a) południowo-wschodniej; b) **południowo-zachodniej**; c) wschodniej.
23. [MZL] Założycielem Spółki na rzecz Kolonizacji Niemieckiej był: a) **Carl Peters**; b) Frederick Lugard; c) Samuel Baker.
24. [MZL] Tytuł oba był określeniem władcy: a) **Beninu**; b) Jorubów; c) Kamerunu.
25. [MZL] Emiraty Sokoto położone były: a) **na północy Nigerii**; b) na północy Nigru; c) w południowej Nigerii.
26. [MZL] Wyrocznia Aro Chukwa znajdowała się: a) na północy Nigerii; b) na północy Nigru; c) **w południowej Nigerii**.
27. [MZL] Wśród asantehene był władca o imieniu: a) **Agyeman Prempe**; b) **Kwaku Dua**; c) Samori Ture.
28. [MZL] Wśród sułtanów Sokoto był władca o imieniu: a) **Abdurrahman**; b) **Muhammad Attahiru**; c) Osei Tutu.
29. [MZL] Władca Beninu nosił tytuł: a) asantehene; b) **oba**; c) opa.
30. [MZL] Bractwo sanusijja zostało założone i działało w: a) **Al-Bajda**; b) Al. Dżaghbug; c) **Cyrenajce**.

31. [MZL] Do znanych korsarzy walczących z flotą hiszpańską należał/należeli: a) **Hyzyr**; b) Ibn Chaldun; c) **Oruz**.
32. [MZL] W XVI i XVII w. bazą północnoafrykańskich statków korsarskich i głównym ośrodkiem handlu europejskimi niewolnikami był: a) **Algier**; b) Kair; c) Tunis.
33. [MZL] Tippu Tip był: a) egipskim handlarzem niewolników; b) **handlarzem niewolników związanym z Zanzibarem**; c) **kupcem z wybrzeża Suahili**.
34. [MZL] Pogromcą powstania Hererów był: a) Gustaw Adolf Grad von Götzen; b) **Lothar von Trotha**; c) Richard Kandt.
35. [MZL] Hendrik Witbooi był: a) przywódcą Herero; b) **przywódcą Nama**; c) przywódcą powstania Maji-Maji.
36. [MZL] Król Faruk utracił władzę w roku: a) **1952**; b) 1956; c) 1960.
37. [MZL] Powstanie Maji-Maji wybuchło na terenie: a) Kenii; b) Ugandy; c) **Tanganiki**.
38. [MZL] Powstanie Mau Mau wybuchło na terenie: a) **Kenii**; b) Ugandy; c) Tanganiki.
39. [ILI] Pierwsza w Egipcie organizacja kobieca powstała w roku: a) **1920**; b) 1960; c) 1980.
40. [ILI] W latach 30. XX wieku status najbardziej zabójczej choroby w Afryce straciła: a) błonica; b) malaria; c) **ospa wietrzna**.
41. [ILI] Ruch Tańczących Kobiet zrzeszał kobiety z ludu: a) Aszantów; b) **Ibów**; c) Nama.
42. [ILI] Partia Neo-Destur działała na terenie: a) Algierii; b) Libii; c) **Tunezji**.
43. [ILI] W 1951 roku niepodległość uzyskała/uzyskały: a) Egipt; b) **Libia**; c) Sudan.
44. [ILI] W 1956 roku niepodległość uzyskała/uzyskało/uzyskały: a) Algieria; b) **Maroko**; c) **Tunezja**.
45. [ILI] Określenie *verandah boys* pochodzi z: a) **Ghany**; b) Nigerii; c) RPA.
46. [ILI] Habib Burgiba był prezydentem: a) Algierii; b) Libii; c) **Tunezji**.
47. [ILI] Przedkolonialne królestwa przetrwały uzyskanie niepodległości w: a) **Maroku**; b) Rwandzie; c) **Suazi**.
48. [ILI] Lud Wolofów związany jest z: a) Beninem; b) Nigerią; c) **Senegalem**.
49. [ILI] Ze sceną polityczną RPA związana jest partia/partie: a) **ANC**; b) **Inkatha**; c) KANU.
50. [ILI] Jerry Rawlings był przywódcą: a) **Ghany**; b) Liberii; c) RPA.
51. [MHW] W wojnie o autonomię/niepodległość po stronie Sudanu Południowego walczył/li: a) **John Garang**; b) **Riek Machar**; c) Umar al.-Baszir.
52. [MHW] Darfur jest położony w granicach administracyjnych: a) Mali; b) **Sudanu**; c) Sudanu Południowego.
53. [MHW] Wśród nielicznych polityków afrykańskich, którzy oddali władzę z własnej woli był/byli: a) **Ahmadu Ahidjo**; b) **Julius Nyerere**; c) Omar Bongo.
54. [MHW] Przywódcą nigeryjskim, uznawanym za najbardziej skorumpowanego w historii tego państwa był: a) **Ibrahim Babangida**; b) Mohammed Inuwa Wushishi; c) Muhammadu Buhari
55. [MHW] Wieloletnim prezydentem Kenii, następcą Jomo Kenyatty był: a) Ibrahim Babangida; b) **Daniel arap Moi**; c) Ali Hassan Mwinyi.
56. [AM] Papież Benedykt XVI w adhortacji apostołskiej *Africae munus* jako tytułowe zadanie kontynentu postrzega angażowanie się dla: a) **Jezusa Chrystusa**; b) rozwoju ekonomicznego i społecznego; c) dobra wspólnego.
57. [AM] II Zgromadzenie Specjalne dla Afryki Synodu Biskupów odbywało się od 4 do 25 października: a) 2006 roku; b) **2009 roku**; c) 2012 roku.
58. [AM] Św. Jan Paweł II mówił o potrzebie duchowości komunii, wskazując na: a) **zdolność dostrzegania światła tajemnicy Trójcy Świętej w obliczu drugiego człowieka**; b) **zdolność rozpoznawania tego, co jest pozytywne w drugim, aby go zaakceptować i docenić jako dar**; c) **umiejętność „czynienia miejsca” drugiemu, wzajemnego „noszenia brzemion”**.
59. [AM] Papież Benedykt XVI cytuje w swej „afrykańskiej adhortacji” regułę św. Benedykta, który prosi opata klasztoru, aby: a) zwracał uwagę na rady starszyny zakonnej; b) zwalczał przywiązanie do pieniądza; c) **szuchał młodszych od siebie, gdyż Pan często młodszemu objawia to, co jest lepsze**.

60. [JR] Wśród Kirdi z północnego Kamerunu bardzo często obrzędem związanym z sianiem prosa – rośliny świętej – towarzyszą wspólnotowe obrzędy: **a) oczyszczające**; b) związane z kultem władcy; c) transowe (owładnięcia).
61. [JR] Środkowoafrykański *nganga* (język sango) oznacza funkcję: **a) wróżbity (widzącego)**; **b) uzdrowiciela**; c) wodza rodu (klanu).
62. [JR] W wiejskiej społeczności Kirdich (północny Kamerun) zwany on jest *mipi da'as* – w języku gisiga; *mbidla* w mofaw; *we-mbadi* – w manja; *ata-we-mon* – w gbaya. Chodzi o: a) czarownika; b) zaklinacza deszczu; **c) wróżbitę**.
63. [JR] W niektórych regionach Afryki medium związane jest z kapłanami i przybytkami (świątyniami) duchów. U niektórych ludów spotkać można nawet rodzaj „klasztorów” dla medium, w których pobierają naukę. Dzieje się tak np. u: a) Somalów; **b) Fonów**; **c) Joruba**.
64. [JR] Obrzęd *mabsey mey* sprawowany wśród Mofu (północny Kamerun) sprawowany jest: a) po śmierci ojca rodziny; b) w przypadku niepłodności kobiety; **c) w przypadku nieporozumień czy konfliktów**.
65. [JR] U Kapsiki i innych ludów z gór Mandara w Nigerii i Kamerunie w obrzędach pogrzebowych ważną rolę odgrywają: **a) kowale**; b) owładnięte duchem przodków kobiety; c) zaklinacze deszczu.
66. [JR] Niektórzy antropologowie mówią jednak o „prorokach” u pewnych ludów afrykańskich, np. u Nuerów, u których prorok to: a) ojciec rodu (klanu); **b) osoba opętana duchem powietrza**; c) najstarszy z rodu wodza ziemi.
67. [JR] Święty Jan Paweł II często podkreślał, że tradycyjne wartości kulturowe Afryki są ściśle powiązane z: a) praobjawieniem (pramonoteizmem); b) strukturą sprawiedliwej władzy rolniczej; **c) życiem rodzinnym**.
68. [JR] James G. Frazer, autor „Złotej gałęzi”, jest autorem podziału: a) społeczeństwa na segmentarne i rozwarstwione; **b) magii na pozytywną (dobroczynną) i negatywną (niszczącą)**; c) religii na kapłańskie i rodzinne.
69. [JR] *Few kagge* – „święto kury” – u Tupuri z północnego Kamerunu i Czadu to: **a) święto wzajemnego przebaczenia**; b) obrzędy przywołujące deszcz; c) rytualna uczta przy intronizacji wodza.
70. [JR] *Bil-bil* to nazwa z północnego Kamerunu oznaczająca: a) obrzędy narodzinowe; **b) tradycyjne piwo z prosa (sorgo)**; c) dawna wyrocznia prorocka u Fulbe (Fulanów).

Symbol w nawiasie ukazuje źródło pytania: [DSA] Davidson B., *Stara Afryka na nowo odkryta*, Warszawa 1961 (i inne wydania); [DA] Dzieje Afryki, Polityka [wydanie specjalne]. Pomocnik Historyczny 8/2020 [ebook lub wersja tradycyjna]; [FA] Faloyin Dipo, *Afryka to nie państwo. Pora przelamać stereotypy*, Kraków 2024; [G24] Geografia24.pl (dane dotyczące Afryki); [EA] *Posynodalna adhortacja apostolska „Ecclesia in Africa”* (14.09.1995); [KH] Kapuściński R., *Heban*, Warszawa 2005 (i inne wydania); [KCA] Komorowski Z., *Kultury Czarnej Afryki*, Wrocław 1994.; [MAR] Mbiti J. S., *Afrykańskie religie i filozofia*, Warszawa 1980; [MHW] Meredith M., *Historia współczesnej Afryki*, Warszawa 2020 (lub 2023); [MZL] Meredith M., *Zmienne losy Afryki. Pięć tysięcy lat bogactwa, chciwości i pracy*, Warszawa 2025; [PRA] Piłaszewicz S., *Religie Afryki*, Warszawa 2000; [RAZ] Rzewuski E., *Azania zamani. Mity, legendy i tradycje ludów Afryki Wschodniej*, Warszawa 1978; [AM] *Posynodalna adhortacja apostolska „Africae munus”* (19.11.2011); [ILI] Iliffe J., *Afrykanie. Dzieje kontynentu*, Kraków 2011; [JR] Różański J., *Kościół katolicki w dialogu z tradycyjnymi religiami afrykańskimi*, Pelplin 2020.

Wszystkich maturzystów zainteresowanych tematyką afrykańską zapraszamy, by połączyli swą pasję z rzetelnym przygotowaniem do pracy zawodowej, podejmując STUDIA AFRYKAŃSKIE, kierunek prowadzony w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej oraz social mediów. **Adres strony:** <https://orient.uj.edu.pl/studia/afrykanskie>

